

Afra Eisma, een van de deelnemers van Unfair.

BEELDENDE KUNST Architect Tomas Dirrix (30) maakte voor Unfair een tijdelijk kunstdorp in de Westergasfabriek

Op deze alternatieve beurs zijn de kunstenaars de baas in plaats van de galleries. Dus ze moeten ook helpen opbouwen.

Het is geen kleine opdracht voor een beginnend architect: een compleet 'dorp' bouwen, inclusief plein en dorpsstoren. Met het winnen van de Unfair Architect Award 2018 kreeg architect Tomas Dirrix (30) de kans zijn ontwerp voor een tijdelijke nederzetting van witte mdf-platen te realiseren, als decor voor de tweejaarlijkse kunstbeurs Unfair, die vandaag opent in de Zuiveringshal van de Amsterdamse Westergasfabriek.

De naam zegt het: dit kunstevent wil anders zijn dan de standaardbeurs. In 2012 begonnen kunstenaars Peter van der Es, Adam Nillissen en Boris de Beijer Unfair na hun academiëtijd. Het moest een optimistische tegenbeweging zijn in een tijd waarin de kunstsector gedomineerd werd door bezuinigingen en crisistemming. Ze wilden iets doen aan het 'oneerlijke' model van de kunstbeurs, waarbij vooral organisatie en galeriehouders verdienen en de kunstenaars pas als laatsten aan de beurt komen.

Unfair werkt andersom. Veertig veelbelovende jonge kunstenaars mogen hun werk kosteloos tonen en de opbrengst uit de verkoop houden. Als tegenprestatie bouwen de kunstenaars mee aan de tentoonstellingsruimte en leveren zij een werk voor een veiling van Christie's, waarmee deels ook de beurs wordt betaald. De rest van het geld komt binnen via subsidie, sponsors en entreekaartjes.

De tentoonstellingsruimte van Unfair is 'radicaal anders'. 'Beurzen bestaan doorgaans uit gangpaden met aan weerszijden zo veel mogelijk werk uitgesteld - geen fijne plekken', zegt Van der Es. 'Om de kunst beter tot zijn recht te laten komen, voegen wij elementen uit de museale tentoonstelling toe. Daarnaast willen we een ruimte die de ontmoetingsfunctie van de beurs benadrukt.'

Eerder vroeg Van der Es hier voor jonge architecten uit zijn kenniskring, waaronder Prix de Rome-winnares Donna van Milligen Bielke en Arna Mackic, die vorig jaar de Jonge Maaskantprijs won. Om uit een grotere vijver van ontwerptalent te kunnen vissen, organiseerde Unfair dit jaar voor het eerst een prijsvraag, in samenwerking met architectenbureau UN Studio, bekend van de Erasmusbrug in Rotterdam. Dirrix'

Tomas Dirrix heeft de Zuiveringshal ingericht als ging het om een reizende nederzetting.

Foto Jeroen Verrecht

winnende plan is gebaseerd op het oorspronkelijke idee van een beurs als rondtrekkend evenement in tenten. 'Een plek waar werd gehandeld, maar waar van oudsher ook werd gelachen en gegeten', legt de architect uit. 'En zoals men vroeger zelf het tentendorp opzette, doen de kunstenaars hier sa-

Het ontwerp is een kruising tussen een tentenkamp en het aloude wittewandenmuseum, uitgevoerd als bouw pakket voor amateurs

men de opbouw. Het sociale aspect van Unfair zit ook daarin.'

Het ontwerp is een kruising tussen een hedendaags tentenkamp en het klassiek-modernistische wittewandenmuseum, uitgevoerd als bouw pakket voor amateurs. Met mdf-platen en houten latten zijn vier lange wanden gebouwd, die verschillende routes vormen. Door de wanden als tentdoek te vouwen en te plooiën, ontstaat een variatie aan ruimten, zodat elke kunstenaar een eigen plek krijgt.

De labyrintische opzet van de beursruimte doet denken aan het nieuwe Stedelijk Base in Amsterdam. Ook daar is een uitkijkpunt opgenomen. Vanaf de kleine toren die Dirrix eigenhandig bouwde in de Zuiveringshal kun je het geheel overzien, al hoopt hij dat mensen hem ook zullen beklimmen om 'publiekelijk hun stem te verheffen'. 'Want spontane

speeches, zoals de dorpsgek of de dominee die vroeger hielden, horen ook bij een beurs.'

Wat voegt tussen alle bestaande jonge architectenprijzen de Unfair Award nog toe? Voor Dirrix is dat het feit dat je behalve eer meteen een opdracht krijgt. Competities als Europan beloven dat ook, maar die stedelijke plannen worden zelden gerealiseerd, door geldgebrek en bouwregels. 'Bij dit project heb je daar minder mee te maken en de bouwtijd is kort.' Een half jaar nadat hij de prijsvraag heeft gewonnen, heeft Tomas Dirrix daardoor nu een aansprekend project in zijn portfolio om te tonen aan potentiële opdrachtgevers.

Kirsten Hannema

Unfair, 29/3-2/4, Westergasfabriek Amsterdam. € 12,50, studenten € 8.

UNFAIR, DE ANTIBEURS?

Jonge kunstenaars krijgen een kans en leren veel: wat mag iets kosten bijvoorbeeld?

Waar kunstbeurzen gewoonlijk commercieel zijn en galleries standruimte huren, geeft Unfair veertig jonge kunstenaars de kans zichzelf te presenteren. Een deel van de kunstenaars op Unfair wordt (nog) niet door een galerie vertegenwoordigd. Ze werden uitgekozen door een selectiecommissie en mogen niet langer dan tien jaar geleden zijn afgestudeerd aan een kunstacademie. Unfair noemt hen 'rijzende sterren'.

Een blik op de deelnemers en eerdere deelnemers leert dat ze die belofte tot nu toe waarmaken. Deze kunstenaars wonnen bijvoorbeeld de afgelopen jaren de Koninklijke Prijs voor Vrije Schilderkunst en oververden plekken op postdoctorale kunstopleidingen. Ook de winnaar van de Volkskrant Beeldende Kunst Prijs van dit jaar, Anne Geene, liet haar werk in 2016 op de beurs zien.

Een van de jongste deelnemers, Afra Eisma (25), is druk bezig met opbouwen in de Zuiveringshal. Vorig jaar studeerde ze af aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten in Den Haag. Zij vertelt dat ze nooit eerder op een kunstbeurs was geweest en heel blij is te mogen meedoen. 'We werken met zijn allen keihard. Het heeft het gevoel van een soort schoolkamp en we leren veel van elkaar.' Wat zij ook met anderen bespreekt: wat zijn goede prijzen? 'Ik vertelde anderen wat ik wilde vragen voor mijn keramiek, maar dat schijnt veel te weinig te zijn.' De prijskaartjes waren tot dan toe voor haar geen prioriteit.

Unfair vindt tweejaarlijks plaats. In 2016 kwamen er vijfduizend bezoekers. En niet alleen maar om te kijken, laat de organisatie weten: 30 procent van de getoonde kunstwerken werd verkocht. De beurs is dit jaar uitgebreid met lezingen, performances, een radioshow en een videoprogramma, dat met hulp van Amsterdamse galleries is samengesteld en video's toont van bekendere kunstenaars als Navid Nuur en Fernando Sánchez Castillo. Zo wil Unfair ook 'bruggen bouwen' met het gevestigde circuit.

Anna van Leeuwen

Advertentie

'THIS EXHIBITION OF EXTRAVAGANT FULL-LENGTH PORTRAITS IS THRILLING.'

— NANCY DURRANT, THE TIMES

HIGH SOCIETY

RIJKS MUSEUM

T/M 03.06.2018
T/M 18 JAAR GRATIS

KORT UITGAAN

RIVM adviseert geluidsgrenzen tegen gehoorschade

Voor mensen vanaf 16 jaar moet voortaan in clubs, discotheken, cafés en op scholen een geluidsnorm van maximaal 102 decibel worden gehanteerd. Dit staat in een advies van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. Voor kinderen tot en met 13 jaar raadt het instituut 91 decibel aan en voor kinderen van 14 en 15 96 decibel. De geadviseerde maximumniveaus zijn niet gegarandeerd

veilig: mensen moeten zelf maatregelen blijven nemen. De mate waarin mensen gevoelig zijn voor harde muziek verschilt per persoon. Vuurwerk, motorfietsen, een straaljager op 300 meter hoogte of een timmerklas kunnen 95 tot 110 decibel opleveren. In Nederland bestaat tot nu toe geen landelijke wet- of regelgeving die bezoekers van uitgaansgelegenheden beschermt tegen gehoorschade.